

Nachádzanie radosti v tej najtmavšej noci

Bol to dlhý deň a otec Andrew M. Greeley, frustrovaný a namrzený, nasadal do prehriateho taxíka s Matkou Terezou. O viac ako 30 rokov neskôr si stále pamätá na ich hodinovú jazdu južným Ohiom. „Bola tým najšťastnejším ľudským stvorením, aké som kedy stretol,“ spomínal si, keď zomrela v roku 1997.

Matka Tereza, dnes známa ako blahoslavená Tereza z Kalkaty, možno bola jedným z najradostnejších ľudí, ktorí tu kedy žili.

Žiaden zo svätých nepísal alebo nehovoril tak veľa o usmievaní sa ako Matka Tereza. Vždy sme ju videli usmievať sa. Mala pohotový, často sebazosmiešňujúci zmysel pre humor a niekedy sa od smiechu priam prehýbala. Dokonca aj ľudia ako otec Greeley, ktorý sotva súhlasil s jej víziou katolicizmu, sa zmieňuje, že sa stále zdala byť šťastná.

Ale po tom, ako zomrela a spustil sa proces jej vyhlásenia za svätú, sme zistili, ako veľa sme o nej nevedeli. V listoch, ktoré sa zverejnili počas jej beatifikačného procesu – v listoch, ktoré ona sama chcela, aby boli zničené – sme zazreli odvrátenú stránku jej usmievavej tváre, ktorú ukazovala svetu.

Dozvedeli sme sa, že na začiatku jej služby počula Ježišov hlas a videla vízie. V jednom z nich bola prenesená ako „malé dieťa“ na Golgotu, kde stála s Máriou pri kríži a rozprávala sa so zomierajúcim Ježišom.

Vybadali sme tiež, že počas päťdesiatich rokov, ktoré nasledovali po týchto počiatkových víziách a zvratoch, modlitebný život Matky Terezy bol tmavým, nemilosrdným tichom. Celý svoj verejný život – všetok čas, kedy sme ju videli usmievať sa a hovoriť o radosti – žila v strachu, že ju Boh odmietol, alebo ešte horšie, že On je v tej tme a skrýva sa jej.

V jednom z týchto dlho ukrytých listov z roku 1957 odhalila svoju dušu pred duchovným vodcom: „V temnote... Pán, môj Boh, kto som ja, že by si ma mal opustiť? ... Volám, túlim sa, chcem, a nie je tu nik, kto by odpovedal ... Keď sa usilujem pozdvihnúť svoje

myšlienky k nebu, je tam taká presvedčivá prázdnota, že všetky tie isté myšlienky sa vracajú ako ostré nože a zraňujú moju dušu ... Hovoria mi, že Boh žije vo mne – a predsa realita temnoty, chladu a prázdnoty je taká veľká, že nič sa nedotýka mojej duše.“

V tmavej noci

I ostatní svätí priznali pocity opustenia Bohom. V 16. st. sv. Ján z Kríža vytvoril pomenovanie, ktorým sa dnes opisuje táto skúsenosť: „tmavá noc duše“. No je zložité nájsť iného svätca, ktorý by znášal tmu tak hustú a noc takú dlhú ako Matka Tereza. Opäť citát z jedného jej listu:

„Hovoria, že ľudia v pekle trpia večnou bolesťou zo straty Boha ... V mojej duši cítim presne túto bolesť zo straty z Boha, ktorý ma nechce, z Boha, ktorý nie je Bohom, z Boha, ktorý vlastne neexistuje. Táto príšerná dychtivosť narastá a cítim, ako sa jedného dňa vo mne niečo zlomí.“

Prečo by Boh dovolil takéto utrpenie pre niekoho, kto mu odovzdal celý svoj život do Jeho vôle? Odpoveď sa možno nachádza v samotnej otázke.

V listoch čítame, že v roku 1942, keď slúžila ako predstavená na súkromnej dievčenskej škole v Kalkate, urobila Matka Tereza súkromný sľub: „dať Bohu všetko, o čo môže zažiadať, neodmietnuť Mu nič.“

Boh ju očividne vzal za slovo a vyskúšal jej sľub. V roku 1946, keď sa začali jej videnia, Ježiš jej povedal, aby opustila svoje pohodlné zamestnanie a išla slúžiť chudobným: „Sú tu ženské kláštory ... starajúce sa o bohatých a schopných, ale pre tých najchudobnejších tu nie je nikto.“ Urobila to, čo jej bolo povedané. Potom už nepočula Jeho hlas viac ako polstoročie.

Môže to znieť ako príliš trpké alebo hrozné, no ide o vzorec dôverne známy z Biblie a zo života svätých. Služobníci Pána často podstupujú akýsi „Boží súd“, test ich oddanosti a vernosti. Pomyslime si na napr. na Jeremiáša alebo na to, ako sa Nový zákon zaujíma o utrpenie pre Boha. „Keď prichádzate slúžiť Pánovi, pripravte sa na skúšky,“ hovorí Kniha Sirachovcova.

Na jej listoch vidíme, že Matka Tereza pochopila, že znáša takúto skúšku – mučenie menej fyzické ako psychické a duchovné.

Bola to všetko len rola?

Bolo jej šťastie a radosť len rola? Nie je na to dôkaz. Dávala nám modernú lekciu – z mäsa a kostí – o význame kresťanskej radosti. Fakt, že nikdy sme nemali zdanie, ako veľmi trpela, kým bola nažive, svedčí o tom, že by sme mali viac vzdorovať vlastnej samolúbosti.

Matka Tereza napísala veľa o radosti. Povedala, že radosť prichádza z blízkosti Ježiša. Alebo: „Radosť je znakom jednoty s Bohom – Božej prítomnosti.“

Môže to znieť ako vtip alebo lahodne ponurá irónia, najmä keď vieme dnes o jej pocitoch duchovného odmietnutia. No ona o sebe nepodvádzala. Vždy tvrdila, že radosť nie je záležitosť

ťou urovnania názorov a vzťahov alebo ukážok šťastnej tváre. Radosť bola tvrdou prácou: „Je to vždy ťažké, preto je o dôvod viac, aby sme sa snažili získať ju a nechať ju rásť v našich srdciach.“

Ak použijeme logiku svätých, ktorá je logikou Písma, dáva to zmysel. Máme sa usilovať dostať sa bližšie k Ježišovi, čoraz viac sa stávať Ním. Napodobňovať Ježiša znamená ponúkať seba v láske Bohu – akceptovať utrpenie a dokonca i smrť, ako to učinil On na kríži. Sv. Pavol napísal, že by sme mali poskytnúť naše telá ako „živú obeť“ Bohu.

Takto žila Matka Tereza. I tá najmenšia úloha môže byť krásnou obeťou, ktorú dávala Bohu. A napokon došla k viere, že jej duchovná úzkosť bola známkou jej prehlbujúcej sa jednoty s Ježišom, prežívaním jeho skúsenosti byť opustený na kríži.

Toto narastajúce povedomie sa odraža aj v jej listoch: „Začala som milovať moju temnotu, pretože verím, že je časťou, veľmi malou časťou Ježišovej temnoty a bolesti na zemi.“

Úsmev, ktorým oplývala, bol autentický. Prýštil z radostného srdca tej, ktorá dala kompletne seba samú Bohu.

Boh ju možno zanechal samotnú v tme, ale dal jej milosť a vieru ukázať nám svetlo.

„Radosť nájdeme vtedy, keď sa všetci budeme snažiť podriaďovať sa Bohu v službe našim rodinám a susedom“, odkázala nám Matka Tereza. Bolo to poslanstvo, ktoré sme potrebovali počuť v kultúre, ktorá si pod šťastím predstavuje na seba zamerané sledovanie zmyslových potešení a materiálnej spokojnosti.

Naučila nás tajomstvu prvých uče-

níkov – ktorí sa tešili zo skúšok a boli vďační za to, že boli hodní prežívať Kristovo utrpenie. „Pamätajte,“ hovorila Matka Tereza, „že Kristovo utrpenie vždy končí pri radosť z zmŕtvychvstania.“

Dokázala nám, že radosť môže byť duchovnou zbraňou a úsmev môže byť skutkom evanjelia.

Jej radosť bola nákazlivá, ako to mohol zistiť otec Greeley v taxíku pred mnohými rokmi. Ona „otvorila nové horizonty možností v mojom živote,“ povedal. „Vedel som, že nikdy nebudem môcť byť taký dobrý ako Matka Tereza, ale že bude môcť byť lepší ako som bol. Mohol by som byť tak žiarivo šťastný ako bola ona.“

Matka Tereza raz napísal: „Veselá myseľ... je často plášťom, ktorý zakrýva život obety. Osoba, ktorá má dar veselej mysle, často dosahuje vysoké výšky dokonalosti.“

Teraz vieme, že písala o sebe. A o druhu osoby, ktorú z každého z nás chce mať Boh.

DAVID SCOTT ■

Pôvodne vyšlo v časopise Lay Witness (september/október 2005).

Publikované s láskavým dovolením autora.

Preložil MATÚŠ DEMKO ■
foto archív

David Scott je riaditeľom redakcie Centra sv. Pavla pre biblickú teológiu a vedúcim editorom akademického žurnálu centre Letter & Spirit. Píše aj pre GodSpy.com. Žije v Pittsburghu so ženou Sarah a piatimi deťmi.

Náboženské programy Slovenského Rozhlasu

Rádio Slovensko

16. 09. 2007 (NEDEĽA)

9.30 – 10.30 Kresťanská nedeľa: Priamy prenos gréckokatolíckej sv. liturgie z Farského chrámu sv. Petra a Pavla v Bardejove
21.05 – 22.00 Cesty (repríza)

19. 09. 2007 (STREDA)

19.35 – 19.45 Ekuména vo svete

20. 09. 2007 (ŠTVRTOK)

19.35 – 19.45 Spravodajstvo Rádia Vatikán (Rádio Vatikán sa reprizuje v piatok aj v sobotu o 02.45 – 02.55 na RS)

23. 09. 2007 (NEDEĽA)

9.30 – 10.30 Kresťanská nedeľa : Evanjelické služby Božie z Párnice
21.05 – 22.00 Cesty (repríza)

5.20 – 5.22 každý pracovný deň: Ranné zamyslenie

Rádio Regina

16. 09. 2007 (NEDEĽA)

7.55 – 8.00 Z duše
18.05 – 18.30 Frekvencia M: Relácia pre mladých (autorka: N. Lúčanská)

19. 09. 2007 (STREDA)

23.05 – 24.00 Cesty (repríza zo soboty 15. 09. 2007)

22. 09. 2007 (SOBOTA)

20.05 – 21.00 Cesty : Náboženské spektrum (autor: P. Gabriš)

23. 09. 2007 (NEDEĽA)

7.55 – 8.00 Z duše
18.05 – 18.30 Frekvencia M (relácia pre mladých)

Rádio Devín

16. 09. 2007 (NEDEĽA)

8.00 – 9.00 Hudba – život – viera (autorka: A. Brillová)
15.30 – 16.00 Slovo pre veriacich i neveriacich (autorka: A. Brillová)

23. 09. 2007 (NEDEĽA)

8.00 – 9.00 Hudba – život – viera (autorka: N. Lúčanská)
15.30 – 16.00 Slovo pre veriacich i neveriacich (autorka: A. Brillová)